

Mgr. Klaudia Račič Derner, ArtD.

Akadémia umení v Banskej
Bystrici (Slovakia)

Reflection of Vocal Interpretation Issues in Hanuš Domanský
Song cycle Elegiac Suite
Reflexia na vokálno-interpretáčnú problematiku v cykle piesní
Hanuša Domanského: Elegická Suita

Výber z Habilitačnej práce: Reflexia na vokálno-interpretáčnú problematiku, CD Zo života ženy Kód: bafd6ba2-fa1d-4a21-b691-1da685915feb – Akadémia umení v Banskej Bystrici.
Fakulta múzických umení. Katedra vokálnej interpretácie. Banská Bystrica 2017.

Abstract

The thesis focuses on selected pieces of the song by Hanuš Domanský Elegiac Suite and a view to their vocal-interpretation issues. In closer acquaintance with the musical poetry I'm using, I look for vocal-interpreting aspects to expressivities in vocal manifestation in the mentioned song cycles. I also focus separately on the song and its interpretation. The result of the thesis is a reflection of the point of view of the vocal-interpreting issue of the song.

Keywords: Hanuš Domanský. Song. Interpretation. Expressivity.

Abstrakt

Práca je zameraná na dielo z piesňovej tvorby Hanuša Domanského Elegická suita a pohľad na jeho vokálno-interpretáčnú problematiku. V blízkom oboznámení sa s použitou zhudobnenou poéziou hľadáme vokálno-interpretáčné hľadiská na expresivitu vokálneho prejavu v spomínanom piesňovom cykle. Samostatne sa zameriavame na pieseň a jej interpretáciu. Výsledok práce je reflexia pohľadu na vokálno-interpretáčnú problematiku piesne.

Kľúčové slová: Hanuš Domanský. Pieseň. Interpretácia. Expresivita.

HANUŠ DOMANSKÝ (1944)

Elegická suita pre soprán a klavír

Súčasný slovenský hudobný skladateľ Hanuš Domanský sa narodil 1. marca 1944 v Novom Hrozenkove. Študoval klavír a kompozíciu na Konzervatóriu v Brne u Jána Duchoňa a hru na klavíri u Jaroslava Sháněla. Neskôr na Vysokej škole múzických umení v Bratislave u Dezidera Kardoša (kompozícia). V rokoch 1970 –

1975 bol zástupcom vedúceho koncertného oddelenia umeleckej agentúry Slovkoncert. Od

roku 1975 pracoval ako zástupca šéfredaktora Hlavnej redakcie hudobného vysielania Československého rozhlasu v Bratislave, potom v Slovenskom rozhlase v redakcii symfonickej, opernej a komornej hudby ako vedúci redaktor. Je nositeľom niekoľkých ocenení.¹

Elegická suita pre soprán a klavír

Vznikla medzi dielami Symfónia pre orchester z roku 1979 a Dithyramby pre klavír z roku 1980². Slovenský hudobný fond ju vydal v roku 1983. Kompozícia bola prezentovaná na svetovej súťaži Cardiff singer of the world, kde bola nominovaná na cenu za najlepšiu interpretáciu piesne.

2.1 Rozhovor s Hanušom Domanským

Čo Vás viedlo k napísaniu tejto skladby? Kde ste našli inšpiráciu? Najprv bola hudobná predstava alebo text? Akú poéziu ste zhudobnili? Odkiaľ bola inšpirácia na výrazový slovník a predpisy interpretačných prostriedkov?

„Vždy som túžil napísať dielo, kde by išlo o prezentáciu veľkej lásky, teda drámy o veľkej láske. Preto som hľadal textovú predlohu v poézii a na úvod som ju našiel vo vydaní Staroegyptských spevov. Určité výňatky z diel rôznych autorov (Staroegyptský epos, Verlaine, Achmadulina, Krolow, Södergramová) som hľadal a doplnil do mojej hudobnej predstavy – dramatickej veľkej lásky. Sú to výňatky pospájané do deja, ktorý som si vytýčil a pospájal tak, aby z toho vznikla dráma. Prišiel som na to, že by bolo vhodné použiť niečo, čo nebolo doteraz v piesni použité, a to parlando – recitatívy, ktoré by výrazne umocnili celkový dojem, aby to nebolo len tradičné spievanie. Preto hlas vstupuje do tejto skladby bez sprievodu – „Prečo ma opúšťaš milý?“ to musí byť výkrik – výkrik vzrušený až plačlivý, aby okamžite poslucháč zbystril pozornosť. V celej skladbe je veľký dôraz na výraz. Potom nastupuje sprievod, tvrdo a dramaticky. Neskôr sa rozospieva do krásnej kantilény, aby sa upokojil ten obrovský vášnivý výkrik „prečo ma opúšťaš?“ Je to niečo, čo je zo života, vzrušujúce, bolestivé. Klavír znie vášnivo a dramaticky a je veľmi exponovaný, partner k spevu interpretky, ktorá môže naplno uplatniť svoju fantáziu, a ak nájde miesto na vášnivý prejav, tak je možnosť uplatniť ho aj mimo zápisu. Tu je miesto na to, aby sa speváčka mohla realizovať vo veľmi herecky dramatickej

---

¹ Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Hanu%C5%A1_Domansk%C3%BD

² Dostupné z: <http://hc.sk/hudba/osobnost-detail/976-hanus-domansky>

polohe. Od toho sa odvíjajú ďalšie časti, ku ktorým som vyberal a hľadal príslušnú poéziu. V tej som si listoval a spájal výňatky do deja tak, aby mi to vyhovovalo do stability celej skladby. Povyťahoval som teda myšlienky týchto básnikov a pospájal ich podľa vlastnej fantázie do jednotného deja. „Allegro con fuoco“ (hysterický a žalostný smiech). Tam som mal pred sebou myšlienku, že interpretka zhmotní obraz šialenej, rozrušenej, zúfalej ženy, ktorá vykrikuje, tancuje, dupe. *Parlando*³ bez sprievodu klavíra tu vnímam ako veľmi účinný dramatický prostriedok. Interpretka si môže zatancovať (mal som víziu, že v ošiali tancuje na stole), podupať a prejavíť svoj temperament, aj mimo zápisu tak, aby to bolo strhujúce a aby to zapôsobilo. Výlev citov a emócií sa prerušuje a to dramaticky udržuje napätie. Nasleduje jemná kratulinká lyrická vsuvka „Namýšľáš si, že je to pýcha.“ Je to dopovedanie vnútorného hlasu (prečo sa to udialo?), kde fantázia pracuje na plné obrátky. „Piesne a sny“ je upokojenie výrazu, kde je už všetko iba ako spomienka na čosi krásne a vzdialené, s nadhľadom. Posledná časť je veľmi dôležitá, lebo tam prebieha katarzia, vyrovnanie sa so skutočnosťou. Znovu sa vraciam k *parlandu* bez sprievodu: „Vieš čo je bolesť?“ klavír rozohrá dosť veľkú pasáž samostatne a príde trojnásobné gradujúce opakovanie melódie z prvej piesne, ktoré je vyznaním bolesti. Základ celej skladby je vygradovanie a katarzia. Elegickú suitu som potom dopracoval ako *Vokálnu symfóniu*.

2.2 Pohľad na vokálno-interpretačnú problematiku

Je to dielo so širokou škálou špecifických interpretačných prostriedkov.

I.

„Recitativo, Animato e drammatico“

Recitativo sa začína hovoreným textom do ticha: „Prečo ma opúšťaš, milý! Hľa, tu som a spomínam na sladké hodiny, na hry ľúbosti našej! Prečo ma opúšťaš!?“ Nasleduje klavír veľmi expresívne a dominantne vo forte a úplne nezávisle. Doňho sa taktiež veľmi expresívne v dynamike fortissimo zapája spev s „Milý, milý, milý prečo ma opúšťaš...? a ešte gradujúce opakuje viacnásobne už povedaný text v stúpajúcej tendencii až do výkriku vo fff „milý!!!“ Túto gradáciu ešte výbušne dokončí klavír a po generál pauze s korunou pokračuje „Moderato cantabile“.

---

³ *Parlando* z talianskeho *parlare* hovoriť

ELEGICKÁ SUITA

I.

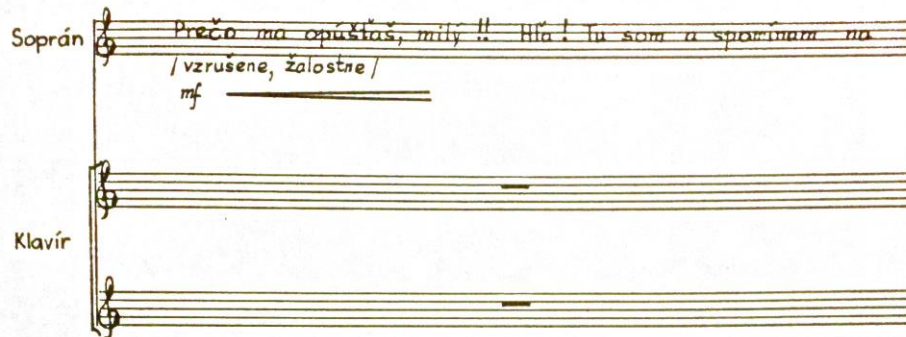
Hanuš Domanský

Recitativo

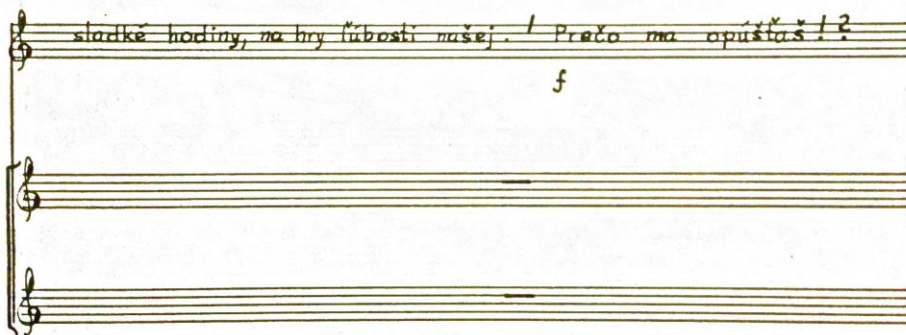
Soprán

Prečo ma opúšťaš, milý !! Hľa! tu som a spomínam na
/vzrušene, žalostne/
mf

Klavír

sladké hodiny, na hry ľúbosti našej. / Prečo ma opúšťaš! ?
f

Animato e drammatico ♩ = 116

f

con Ped. sim.

© Slovenský hudobný fond, Bratislava 1983

Po ňom do ticha: „Hľa, tu som a spomínam“ spev. Po pauze s korunou v klavíri nastupuje hlavná melódia, ktorá ešte niekoľkokrát zaznie aj na konci cyklu. „Con fuoco“ (ad lib.) pokračuje spev stále opakujúc rovnaký text „prečo ma opúšťaš?“ Pri stálom opakovaní textu je z interpretačného hľadiska najdôležitejšie mať jasnú predstavu výstavby dramatického účinku imaginárnej postavy, aby sa táto nestávala nudnou a nezaujímavou. Nápomocný vo výraze je

sám autor svojimi popisnými poznámkami, ako napr. výkrik, con fantasia, ad lib. accel. e rit., espr., pesante, con fuoco.

Vyriešiť vokálno-technickú problematiku je hlavne pre začínajúcu mladú speváčku veľmi náročné.

Práve prepojenie hovoreného, miestami až kričaného slova môže mať na hlas neblahé účinky. Osobné skúsenosti s operetou, kde je prepojenie spievaného a hovoreného slova, podobne ako v cykle piesní Hanuša Domanského veľmi obtiažne ma priviedli k poznaniu že je najdôležitejšie nájsť si v používaní hlasu rozličnými spôsobmi ten správny balans. Napriek riešeniu základných hudobno-rytmických a vokálno-technických požiadaviek je dôležité aby skladba vyznela čo najprirodzenejšie. Preto je veľmi dôležité mať dobrú dychovú oporu. Hlavne pri parlante vyššie v rezonancii posadený hlas na dobre opretom, až zadržanom dychu.

II.

„Allegro con fuoco“

-13-

II.

(výkrik)
Tancujeme
zigú!

Allegro con fuoco ♩ = ca 114

/vnútorne zažiť
a herecky prepracovať!/
/histerický a žalostný smiech/

S autorovou poznámkou „vnútorne prežiť a herecky prepracovať!“ Táto pieseň je jednou z najexpresívnejších kusov ktoré som mala možnosť interpretovať. Dala by sa možno prirovnať k Vlakovej scéne Kataríny Maslovovej v Cikkerovom Vzkriesení, alebo Kataríny Izmajlovny zo Šostakovičovej Lady Macbeth v poslednej scéne na Sibíri a možno aj k prvému vstupu Katreny zo Suchoňovej Krútnavy. Je to pieseň, kde musí speváčka dokázať svoje city „vzlyiecť“ úplne donaha! Je v nej niekoľko druhov smiechu predpísaných autorom: hysterický a žalostný, šantivý, bolestivý, ktoré sa v piesni rôzne striedajú. Ďalej sú tu aj iné rôzne poznámky, ako „vzrušene, výkrik, vygradovať v prejave i výraze, glissando á – prejsť do

žalostného smiechu, plačlivo, kašľanie, zlomene“⁴. V texte zaznievajú retrospektívne spomienky na chvíle plné temperamentnej, vášnivej lásky – „Tancujme žigu!“ Interpretácie aj technicky náročné výbuchy rôznych smiechov a výkrikov navodzujúcich divokú zábavu počas bujarého tanca a temperamentnejší spevácky prejav sa môže stať nekontrolovaným a aj nebezpečným. Žena si pripomína krásne chvíle s milovaným mužom. Je veľmi dôležité dobre si rozvrhnúť sily, pretože po druhej piesni z piatich máme za sebou veľmi expresívnu časť a na plochu už viac ako polovicu dĺžky cyklu. V krátkej chvíli medzi skladbami speváčka potrebuje ovládnuť a upokojiť dychovú oporu aj hlas, aby nasledujúca pieseň vyznela úplne v inej, umiernennej nálade. Môžem iba konštatovať, že mladosť temperamentu pristane, ale skúsenosti, ktoré prichádzajú s vekom, pomáhajú lepšej emočnej aj technickej kontrole, ktorá je nevyhnutne spätá s hygienou hlasu.

-25-

3,5

⁴ DOMANSKÝ, Hanuš, 1983. Elegická suita pre soprán a klavír. Slovenský hudobný fond. Bratislava.

III.

„*Andante*“

Táto pieseň s textom „Namýšľáš si, že je to pýcha, ale to je moje trápenie, to je iba moja bolesť tichá, čo mi drží hlavu vzpriamene“ je na oveľa menšej ploche ako piesne predošlé. Oproti prvým dvom piesňam vyznieva oveľa pokojnejšie a s hlbokou bolesťou.

Speváčka hľadá rovnejší tón, ktorým akoby zadržovala emócie sklamaní a vzdorovitého smútku. Prvá veta je viac parlandová a pri jej opakovaní je kontrastne legátová, čo vyplýva z cielenej súhry s klavírnym sprievodom.

IV.

„*Lento*“

V tejto piesni je text, ktorý zdanlivo s ničím nesúvisí. Až po hlbšom upriamení sa naň nachádzame súvislosť. „Piesne a sny, perly a kvety. Dáva tisíce bozkov, z ktorých je každý prázdny, prázdny!“ „Slabikujem tvoje ústa, ticho a noc, ktorá zrednieva v zorách...“ v poslednej časti „*Con brio*“ sa vracia k textu z prvej piesne „Milý, milý môj!“ pred tým ale viacnásobne opakuje v zorách, v zorách, v zorách, čo navodzuje dusnú sexuálnu atmosféru- opustená žena, ešte nezmiernená, fyzicky túži po známom dotyku, objatí a všetkom od milovaného muža, ktorý je už ale v nenávratne...preto potom hudobne reminiscentne z prvej piesne, no v inej nálade zaznieva „Milý, milý môj!“

V.

„*Grave*“

Je poslednou piesňou tohto cyklu. Vyznieva zničene, no často v *cantabile*. Hlavná melódia pôsobí reminiscentne, a to gradujúc trikrát za sebou. Chvíľami v nej zaznieva ešte nádej, no na konci *a tempo marc.* s glissandom smerom nadol, pôsobí úplne zlomene.

Záver

V Reflexii na vokálno-interpretáčnú problematiku piesňového cyklu Hanuša Domanského Elegická suita sa podarilo priblížiť k významnému vokálnemu dielu slovenskej hudobnej literatúry. Dôsledné naštudovanie a pozastavenie sa pri vokálno-interpretáčnych požiadavkách autora výrazne prispieva k riešeniu nielen interpretačnej ale aj vokálno-technickej problematiky.

Internetové zdroje

<http://hc.sk/hudba/osobnost-detail/976-hanus-domansky> [cit. 2017-04-24]

https://sk.wikipedia.org/wiki/Hanu%C5%A1_Domansk%C3%BD [cit. 2017-03-20]

<http://www.folklorika.sk/hanus-domansky> [cit. 2017-04-24]

Zoznam použitého notového materiálu

Hanuš Domanský – Elegická suita pre soprán a klavír, Slovenský hudobný fond 1983

Mgr. Klaudia Račic Derner ArtD.

Akadémia umení Banská Bystrica, Fakulta múzických umení, Katedra vokálnej interpretácie

Ul. J.Kollára 22, 974 01 Banská Bystrica

klaiderner@hotmail.com

k.racic.derner@aku.sk